

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus ote pöytäkirjasta 06.02.2017

26 § Esitys valtioneuvostolle pelastustoimen säilymisestä Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos - liikelaitoksen omana toimintana	1
- : Helsingin kaupunginhallituksen listateksti Esitys valtioneuvostolle pelastustoimen säilymisestä Helsingin kaupungin omana toimintana	3

26 §

Esitys valtioneuvostolle pelastustoimen säilymisestä Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos -liikelaitoksen omana toimintana

VD/1374/00.01.00.00/2017

KN/ML/JM/HY-L

Uudenmaan maakunnan alueella toimii tällä hetkellä neljä itsenäistä kunnallista pelastuslaitosta: Helsingin pelastuslaitos, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos sekä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. Sote- ja maakuntauudistuksen sekä pelastustoimen järjestämistä koskevan uudistuksessa edellä mainitut laitokset yhdistettäisiin yhdeksi Uudenmaan pelastuslaitokseksi joka siirtyisi osaksi perustettavaa maakuntahallintoa.

Vuoden 2014 lopussa Helsingin pelastuslaitoksen alueella asui 622 240, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella 438 554, Länsi-Uusimaan pelastusalueen alueella 448 334 ja Itä-Uusimaan alueella 96 148 asukasta.

Suomessa on tällä hetkellä 22 itsenäistä kunnallista pelastuslaitosta. Sote- ja maakuntauudistuksen sekä pelastustoimen järjestämistä koskevan uudistuksen yhteydessä pelastuslaitokset siirtyvät osaksi maakuntahallintoa ja samalla niiden lukumäärä laskee 18:ta. Uudistus vaikuttaisi pelastustoimen alueelliseen jakoon Uudenmaan ja Pohjanmaan alueella.

Uudenmaan maakunnan alueella yhdistettäisiin nykyiset neljä pelastuslaitosta ja Pohjanmaan alueella kaksi alueelliseksi maakunnalliseksi laitokseksi. Uudistuksen jälkeen Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella asuisi noin 1,6 milj. asukasta. Esimerkiksi Pohjanmaalla toimisi neljä maakunnallista laitosta.

Pelastustoimen uudelleenjärjestely johtaisi väestömääriltään hyvin erisuuruisiin pelastuslaitoksiin. Uudistuksen jälkeenkin pienimpien laitosten alueella asuisi vähemmän ihmisiä kuin mitä nykyisen Uudenmaan alueen pienimmän pelastuslaitoksen eli Itä-Uudenmaan Pelastuslaitoksen alueella. Maakuntauudistuksen asettaessa pelastustoimelle alueelliset rajat ratkaisussa ei ole otettu huomioon asukaspohjan eikä pelastustoimen erityispiirteitä, jotka vaikuttavat erityisesti toiminnan järjestämiseen taajama- ja metropolialueella. Pelastuslaitosten lukumäärän lasku nykyisestä 22 laitoksesta 18 laitokseen ei ole myöskään tarkoituksenmukainen pelastustoimen rakenteellisten uudistusten näkökulmasta.

Vantaan kaupunki esitti sote- ja maakuntauudistuksesta antamassaan lausunnossa, että pelastustoimen tulisi myös jatkossa olla kunnallista toimintaa. Tällä turvattaisiin ainoan kunnallisen turvallisuuselimen jatko kuntapohjaisena sekä mahdollistettaisiin mm. saumaton yhteistyö varautumisen osalta. Kaupunki totesi lausunnossaan, että mikäli kuitenkin pelastustoimi siirrettäisiin maakuntahallintoon, siirron jälkeen maahan tulisi muodostua enintään 5 pelastuslaitosta, mitkä vastaavat nykyisten niin kutsuttujen Erva-alueiden maantieteellisiä rajoja. Erityisesti kaupunki totesi lausunnossaan, että mikäli uudistuksen seurauksena päädytään 18 maakunnalliseen pelastuslaitokseen, Uudenmaan nykyisiä pelastuslaitoksia ei ole tarkoituksenmukaista yhdistää, vaan ne tulisi säilyttää niiden nykyinen koko huomioon ottaen edelleen nykyisten aluerajojen mukaan toimivina yksikköinä.

Vantaan kaupunki yhdessä seitsemän muun Keski-Uudenmaan kunnan kanssa muodostavat nykyisen Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos -liikelaitoksen, joka hallinnollisesti on osa Vantaan kaupunkia ns. isäntäkuntaperiaatteella. Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen toiminta-alueella asuu noin 450 000 asukasta, mikä väestöpohjaltaan on tällä hetkellä Suomen viidenneksi suurin pelastuslaitos. Useiden vuosien ajan Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos on ollut euroa per asiakas laskien maan kustannustehokkain pelastuslaitos. Samoin Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos on Kunta 10 -tutkimuksen mukaan ollut usean vuoden ajan Suomen parhaiten johdettu pelastuslaitos. Itä-Uudenmaan Pelastuslaitosta lukuun ottamatta kaikki muut Uudenmaan alueella toimivat laitokset kuuluvat Suomen edullisimpien pelastuslaitosten joukkoon. Mikäli pelastuslaitosuudistuksella pyritään Uudenmaan alueella saavuttamaan merkittäviä kustannussäästöjä, niitä ei kyetä tekemään lisäämällä nykyisten itsenäisten laitosten yläpuolelle uusi hallintorakenne lisää. Siksi nyt esitettävällä uudistuksella ei ole osoitettavissa Uudenmaan alueella merkittävää säästöpotentiaalia muuhun maahan verrattuna. Koska muualla maassa pelastuslaitosten lukumäärä jää muuttumattomaksi, ei ole osoitettavissa säästöpotentiaalia myöskään siltä osin.

Pääkaupunkiseudun kaupungit esittivät 7.9.2016 sote- ja maakuntauudistuksen erillisratkaisun yhteydessä, että pelastustoimen tehtävien organisoinnista neuvotellaan valtion kanssa jatkossa, jotta pääkaupunkiseudun erillisratkaisu ja erityispiirteet voidaan sovittaa yhteen valtakunnallisen uudistuksen kanssa.

Helsingin kaupunginhallitus antoi 10.10.2016 lausunnon pelastustoimen järjestämistä koskevasta laista. Helsingin kaupunginhallitus esitti pelastustoimen säilyttämistä Helsingin kaupungin omana toimintana maan suurimman väestökeskittymän turvallisuuden varmistamiseksi. Espoon kaupunginhallitus on antaessaan lausunnon pelastustoimen järjestämistä koskevasta lakiesityksestä ilmoittanut omalta osaltaan, että Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimi tulee säilyttää nykyisen pelastusalueen tehtävänä ja alueen kuntien järjestämisvastuun piirissä. Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen johtokunta on omassa lausunnossaan muotoillut asian samalla tavalla kuin mitä Vantaan kaupunki omassa lausunnossaan sote- ja maakuntauudistuksen kohdalla on todennut.

Helsingin kaupunginhallituksen käsittelyssä 6.2.2017 on Esitys valtioneuvostolle pelastustoimen säilyttämisestä Helsingin kaupungin omana toimintana. Kaupunginjohtajan päätösesitys on, että "kaupunginhallitus päättää esittää vireillä olevaan sote- ja maakuntauudistukseen sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaan uudistukseen liittyen, että pelastustoimi tulee säilyttää Helsingin kaupungin omana toimintana ja että pelastuslaitos myös jatkossa toimii kiireellisen ensihoidon tuottajana Helsingissä".

Espoon kaupunginhallitus on aikaisemmin vuonna 2016 antanut lausuntonsa pelastustoimen järjestämistä koskevasta lakiesityksestä. Tällä hetkellä on epäselvää, tuleenko asia uudelleen käsittelyyn Espoossa, Asiasta on kuitenkin keskusteltu Espoon kaupungin virkamiesten kanssa.

Koska Helsingin kaupunginhallitukselle on tehty edellä mainittu esitys, joka toteutuessaan merkitsisi Helsingin Pelastustoimen irtautumista kaavaillusta pelastustoimen järjestämisestä sekä pelastustoimen säilymistä kunnallisena toimintana, on tarkoituksenmukaista, että Vantaan kaupunginhallitus omalta osaltaan tekee valtioneuvostolle oman esityksensä nykyisen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen säilymisestä itsenäisenä kahdeksan kunnan yhteisenä pelastuslaitoksena. Pelastuslaitos vastaisi samalla tavalla nykyisen toiminta-alueen puitteissa ensihoidon ja sairaankuljetuksen toteuttamisesta. Mikäli kaupunginhallitus hyväksyy nyt tehdyn esityksen, Vantaan kaupunki käynnistää esityksestä neuvottelut muiden Keski-Uudenmaan Pelastuslaitokseen kuuluvien kuntien kanssa.

Kaupunginhallitus 6.2.2017 § 26

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää valtioneuvostolle vireillä olevaan sote- ja maakuntauudistukseen sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaan uudistukseen liittyen, että pelastustoimi säilyy Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen toiminta-alueella edelleen Keski-Uudenmaan kahdeksan kunnan yhteisenä itsenäisenä toimintana ja että Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos myös jatkossa toimii ensihoidon ja sairaankuljetuksen tuottajana toiminta-alueellaan.

Käsittely:

Kaupunginhallituksen varajäsen Jasi Kuokkanen esitti asian käsittelyn aikana asian hylkäämistä. Puheenjohtaja totesi Kuokkasen esityksen rauenneen kannattamattomana.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Helsingin kaupunginhallituksen listateksti Esitys valtioneuvostolle pelastustoimen säilymisestä Helsingin kaupungin omana toimintana

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

6

Esitys valtioneuvostolle pelastustoimen säilyttämisestä Helsingin kaupungin omana toimintana

HEL 2017-000899 T 00 01 06

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää vireillä olevaan sote- ja maakuntauudistukseen sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaan uudistukseen liittyen, että pelastustoimi tulee säilyttää Helsingin kaupungin omana toimintana ja että pelastuslaitos myös jatkossa toimii kiireellisen ensihoidon tuottajana Helsingissä.

Pelastustoimi

Kaupunginhallitus toteaa, että aiemmissa pääkaupunkiseudun pelastustointa koskeneissa selvityksissä on päädytty säilyttämään Helsinki omana pelastusalueenaan. Tämän ratkaisun taustalla olleet olosuhteet ja syyt eivät ole muuttuneet.

Pelastustoimella on Helsingissä omat erityiset haasteensa. Satama-, lentokenttä-, metro- ja muu erityistoiminta sekä liikenteen erityisolosuhteet ja kansalliset ja kansainväliset suur tapahtumat asettavat poikkeuksellisen suuria vaatimuksia niin pelastustoimelle kuin muullekin turvallisuustyölle. Lisäksi tulee ottaa huomioon metropolialueen erityispiirteet valtionhallinnon lukuisten toimipisteiden, maanalaisen ja korkean rakentamisen vuoksi. Pelastustoimella on erityinen rooli Helsingissä osana kaupungin toimintaa liittyen mm. pääkaupunkiasemaan ja -instituiutioihin ja niiden turvallisuuskysymyksiin. Kaupungissa järjestettävät lukuisat ja suuret kansalliset ja kansainväliset tapahtumat edellyttävät tiivistä yhteistyötä pelastustoimen, kaupungin muiden toimintojen ja poliisin kanssa.

Helsingin kaupunki muodostaa pelastustoimen osalta Suomen oloissa poikkeuksellisen keskittymän. Pienellä alueella sijaitsee suuri väestökeskittymä, jonka turvallisuustarpeet poikkeavat muun maan tarpeista. Kaupunkirakenteen tiivistyminen ja voimistunut väestökasvu sekä kasvava vieraskielisen väestön osuus korostaa kaupungin ja alueen poikkeuksellista asemaa.

Kaupungin virastona toimivaa pelastuslaitosta on kehitetty erilaisista lähtökohdista kuin muita usean kunnan alueella toimivia pelastuslaitoksia. Pelastuslaitosta on kehitetty kiinteänä osana Helsingin kaupungin organisaatiota. Tämä on mahdollistanut pelastustoimen suorituskyvyn kokonaistaloudellisesti järkevän suunnittelun, jossa kaupungin muut vi-

rastot ja liikelaitokset ovat resursseillaan ja kustannuksellaan varautuneet tukemaan pelastustointia. Ennakkovarautumisessa kaupungin muilla virastoilla ja liikelaitoksilla on kalustoa ja muita resursseja, jotka soveltuvat pelastustoimintaan. Ennakkovarautuminen ja siihen käytetyt resurssit ovat suurelta osin kaupungin omaehtoista turvallisuustyötä, joka ylittää pelastuslain vähimmäisvaatimukset. Kaupungin väestönsuojelujärjestelyt on toteutettu ennakkovarautumista vastaavin järjestelyin. Pelastuslaitos toimii kaupungin omana pelastusturvallisuuden asiantuntijana ja tukee yhtenä virastona kaupungin muita virastoja ja liikelaitoksia.

Helsingin oma pelastuslaitos pystyy alueen erityisessä toimintaympäristössä parhaiten ottamaan huomioon paikalliset olosuhteet ja reagoimaan nopeasti tapahtuviin muutoksiin ja tilanteisiin. Olosuhteet ja pelastustoimen kehittäminen alueella edellyttävät tiivistä yhteistoimintaa niin kansallisten kuin kansainvälistenkin turvallisuusviranomaisten kanssa.

Pelastustoimen järjestämiseen liittyvän päätöksenteon ja rahoituksen yhdistäminen muun Uudenmaan pelastustointia koskevaan päätöksentekoon tulee vaikuttamaan helsinkiläisten turvallisuustasoon epäedullisesti. Maakunta ei pysty päättämään koko alueen pelastustoimen järjestämisestä yhtäläisin perustein, vaan maakunta joutuisi järjestämään käytännössä kahdentasoista pelastustointia alueellaan niin toiminnan kuin rahoituksen kannalta. Eritasojen toimintojen yhteensovittaminen maakunnassa tulisi johtamaan ongelmiin, ottaen huomioon muun muassa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja alueellisen tasapuolisuuden. Siten pelastustoimen siirtäminen maakunnan vastuulle heikentäisi kaupungin vaikutusmahdollisuuksia asukkaiden turvallisuustasoon ja pelastuspalvelujen laatuun.

Onnettomuuksiin varautuminen pääkaupungissa edellyttää useamman viranomaisen yhteistoimintaa. Yhteistoiminta vaarantuisi, jos pelastustoimi siirrettäisiin maakunnan vastuulle. Pelastustoimen säilyttäminen kaupungin organisaatiossa olisi erittäin tärkeää, jotta voidaan varmistaa suuronnettomuuksiin varautuminen sekä väestönsuojelujärjestelmän toimintakyky sekä eri viranomaisten tiivis yhteistyö palo- ja pelastusturvallisuuden järjestelyissä. Myös yhteiskäyttöisen kaluston hankinnat, resurssien kohdentaminen ja muu konkreettinen yhteistyö vaikeutuisi. Osalle nykyisen pelastuslaitoksen hoitamia tehtäviä jouduttaisiin kaupungissa järjestämään korvaava järjestelmä, mikä johtaisi lisäkustannuksiin.

Helsingin alueen erityisolosuhteet huomioiden maakunta ei näin ollen pysty vastaavalla tavalla huolehtimaan pelastustoimen järjestelyistä alueella. Uudenmaan maakunnan alueella pelastustoimen tarpeet ja

haasteet poikkeavat suuresti Helsingin ja maakunnan muun alueen osalta, jolloin on vaarana, että Helsingin alueen erityiset tarpeet jäävät huomioon ottamatta. Helsinki pystyy omana pelastusalueenaan toteuttamaan parhaiten ne tavoitteet, joita esityksellä pelastustoimen siirtämisellä maakuntien järjestettäväksi haetaan.

Edellä mainituin perustein pelastustoimi Helsingissä tulisi säilyttää kaupungin vastuulla. Asiasta tulisi säätää pelastustoimen järjestämistä koskevassa laissa ja maakuntalaissa.

Pääkaupunkiseudun kaupungit esittivät 7.9.2016 sote- ja maakuntauudistuksen erillISRatkaisun yhteydessä, että pelastustoimen tehtävien organisoinnista neuvotellaan valtion kanssa jatkossa, jotta pääkaupunkiseudun erillISRatkaisu ja erityispiirteet voidaan sovittaa yhteen valtakunnallisen uudistuksen kanssa.

Espoon kaupunginhallitus on antaessaan lausunnon pelastustoimen järjestämistä koskevasta lakiesityksestä ilmoittanut omalta osaltaan, että Länsi-Uudenmaan alueen pelastustoimi tulee säilyttää nykyisen pelastusalueen tehtävänä ja alueen kuntien järjestämisvastuun piirissä. Vantaan kaupunginvaltuusto on lausunnossaan sote- ja maakuntalakiuudistuksesta viime syksynä todennut, että olisi suotavaa että pelastustoimi säilyisi kunnallisena toimintona. Vantaan kaupungilta saadun tiedon mukaan Vantaan kaupunki on omalta osaltaan tekemässä esityksen pelastustoimen säilyttämisestä pelastusalueensa kuntien järjestämisvastuun piirissä.

Ensihoito

Ensihoito on osa erikoissairaanhoidon ja kuuluu tällä hetkellä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) järjestämisvastuulle. Helsingissä suurimman osan kiireellisistä ensihoitotehtävistä tuottaa kuitenkin Helsingin pelastuslaitos.

Erilaiset sosiaaliset ongelmat, sekä alkoholista ja muista päihteistä aiheutuvat ongelmat painottuvat pääkaupunkiseudulle. Vilkas liikenne aiheuttaa omat haasteensa ensihoidolle Helsingissä, jossa on henkilöauto- ja bussiliikenteen lisäksi raitiovaunuverkosto sekä metrolinjat. Lisäksi satamat sekä Helsinki-Vantaan lentokentän läheisyys tuovat omat riskitekijänsä. Pääkaupunki toimii usein valtiovierailuiden, kokouksien sekä suurten urheilu- ja kulttuuritapahtumien isäntänä ja ensihoito toimii osana näidenkin tapahtumien turvallisuusjärjestelyjä.

Pelastuslaitoksen työntekijöistä noin 510 toimii operatiivisella osastolla ja heistä noin 350 toimii säännöllisesti ensihoitotehtävissä. Henkilöstö on saanut pääkaupungin erityistarpeisiin suunnatun koulutuksen sekä pelastustoimen että ensihoidon tehtäviin Helsingin Pelastuskoulun,

Metropolia Ammattikorkeakoulun sekä HYKS Akuutti ensihoito Helsingin ensihoitoyksikön ja pelastuslaitoksen ensihoitopalvelun yhteistyönä.

Näin ollen pelastustointa uudistettaessa ensihoidon tuottamista ei tulisi eriyttää pelastustoimesta Helsingissä. Helsingin pelastuslaitoksen tulisi toimia kiireellisen ensihoidon tuottajana vaikka ensihoidon järjestämistä vastuu siirtyisi maakunnalle. Asiasta tulisi säätää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa laissa joko niin, että ensihoidon tuottaminen säädettäisiin Helsingin kaupungin osalta kaupungin pelastuslaitoksen tehtäväksi, tai että ensihoidon tuottaminen toteutettaisiin maakunnan ja kaupungin välillä yhteistoimintasopimukseen perustuen.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Sisäministeriö on valmistellut pelastustoimen uudistushankkeen lainsäädäntömuutoksia. Pelastustoimen järjestämislaki on ollut lausuntokierroksella viime syksynä. Lausunnolla olleessa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotettiin pelastustoimen järjestämistä vastua ensihoidon järjestämisestä vastaavien viiden maakunnan tehtäväksi. Lausuntokierros päättyi 11.11.2016. Lausuntokierroksen jälkeen hallituksen joulukuussa tekemän linjauksen mukaan 18 maakuntaa järjestävätkin kukin pelastustoimen omalla alueellaan.

Helsingin kaupunginhallitus antoi 10.10.2016 lausunnon sisäministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta pelastustoimen järjestämisestä koskevaksi laiksi. Kaupunginhallitus esitti sisäministeriölle pelastustoimen säilyttämistä Helsingin kaupungin omana toimintana maan suurimman väestökeskittymän turvallisuuden varmistamiseksi.

Perustelut

Nyt kysymyksessä olevassa esityksessä kaupunki uudistaa aiemman esityksensä säilyttämisestä Helsingin kaupungin omana toimintana. Lisäksi esitys sisältää maakunnan järjestämistä vastuulle siirtyvän ensihoidon tuottamisen säilyttämisen edelleen osana kaupungin pelastustointia.

Pelastustointia ja ensihoitoa koskevista erillisratkaisuksista tulisi säätää lailla. Ensihoidon osalta asiasta tulisi säätää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa laissa joko niin, että ensihoidon tuottaminen säädettäisiin Helsingin kaupungin osalta kaupungin pelastuslaitoksen tehtäväksi, tai että ensihoidon tuottaminen toteutettaisiin maakunnan ja kaupungin välillä yhteistoimintasopimukseen perustuen. Ensihoitoa koskevan yhteistoimintasopimuksen voitaisiin katsoa täyttävän kaikki Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuvat

06.02.2017

Kj/6

niin sanotun horisontaalisen yhteistyön kriteerit (tuomio Piepenbrock, EU:C:2013:385; tuomio Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lece ym, EU:C:2012:817) eikä yhteistyösopimus siten kuuluisi hankintalain soveltamisalaan, jos ensihoidon osalta tuottamisesta ei säädettäisi laissa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi
Pirkka Saarinen, vs. johtava kaupunginasiamies, puhelin: 310 36156
pirkka.saarinen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Valtioneuvosto